

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 19, 2018

Nummer 19, 2018

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hof

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2018:7927](#) 04-09-2018

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2018:3636](#) 28-08-2018

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2018:7342](#) 14-08-2018

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2018:7270](#) 07-08-2018

Rechtbank

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2018:7291](#) 30-08-2018

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2018:8263](#) 28-08-2018

[Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2018:3695](#) 27-08-2018

[Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2018:7281](#) 22-08-2018

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2018:7112](#) 08-08-2018

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2018:7130](#) 08-08-2018

[Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2018:3816](#) 08-08-2018

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2018:4081](#) 03-07-2018

[Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2018:5635](#) 26-06-2018

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Begiftigde schuldig aan schuldheling en schuldwitwassen.

De moeder van X is veroordeeld voor verduistering bij haar werkgever tussen 2012 en 2016. X en haar broer hebben in deze periode substantiële schenkingen van hun moeder ontvangen, in totaal bijna 60.000 euro per jaar. In deze procedure wordt X strafrechtelijk veroordeeld voor schuldwitwassen en schuldheling (art. 417bis Sr, art. 420quater Sr).

X had redelijkerwijze moeten weten dat de schenkingen een criminele herkomst hadden, dat wil zeggen van enig misdrijf afkomstig. Het leek niet op te kunnen, terwijl moeder een – weliswaar leidinggevende – functie had bij een locale stichting die zich bezighield met bewindvoering. X had zich de vraag moeten stellen hoe het mogelijk was dat hun moeder dit allemaal kon betalen. Het feit dat X en haar broer van jongs af aan verwend werden door moeder, maakt dit niet anders.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 30-08-2018

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2018:7291

Zaaknummer: 10/750368-17

Rechters: N. Noorduijn, W.J.M. Diekman en J. Bergen

Wetsartikelen: 7:175 BW, 417bis Sr en 420quater Sr

RECHTSPRAAK

***Bedrijfsopvolgingsfaciliteit. Voortgezet ondernemerschap.
Belastinglatentie.***

In geschil is of op de in 2011 krachtens erfrecht (middellijk) verkregen aandelen in een bv de bedrijfsopvolgingsfaciliteit (BOF, art. 35b e.v. SW 1956) van toepassing is. In het bijzonder is het de vraag of aan het ondernemingsvereiste is voldaan (art. 35c lid 1 onder c SW 1956).

De erfgenaam stelt onder meer dat door de verhuur van de eerder door erflater in eigen beheer geëxploiteerde onderneming – een benzinestation – door de (middellijke) vennootschap, sprake is van voortgezet ondernemerschap. Daarbij wijst de erfgenaam erop dat de overdracht aan de vennootschap in 1997 binnen fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting heeft plaatsgevonden. De subjectieve onderneming is toen niet geëindigd en het indirecte economische belang in de onderneming is ongewijzigd gebleven. Aldus is volgens de erfgenaam sprake van voortgezet ondernemerschap, welke onderneming moet worden toegerekend aan de bv waarvan de aandelen zijn vererfd (art. 35c lid 5 SW 1956, art. 35c lid 1 onder c SW 1956).

Volgens de rechtbank is de regel uit het arrest van de Hoge Raad van 26 januari 1955 (ECLI:NL:HR:1955:AY4122, BNB 1955/216) – dat niet van overdracht kan worden gesproken als de ondernemer zijn bedrijf gaat verhuren – op vergelijkbare wijze van toepassing op de doorschuifregeling van artikel 35b SW 1956. Echter, de fiscale eenheid waarop de erfgenaam zich beroept, is in 1999 verbroken, zodat de oorspronkelijke onderneming niet meer door de oorspronkelijke ondernemer is voortgezet. In het midden kan blijven of de regeling van de fiscale eenheid ertoe kan leiden dat ondanks de overdracht van een onderneming, sprake is van voortgezet ondernemerschap.

De rechtbank heeft in een andere procedure toepassing van de bedrijfsopvolgingsregeling in de inkomstenbelasting afgewezen, maar deze uitspraak staat nog niet onherroepelijk vast. Artikel 20 SW 1956 geeft volgens de rechtbank voor de erfbelasting geen ruimte om rekening te houden met een bedrag aan verschuldigde inkomstenbelasting dat nog niet onherroepelijk vaststaat.

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 27-08-2018

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2018:3695

Zaaknummer: AWB - 16 _ 3718

Rechters: B.F. Schuver, R.A. Eskes en A.P. Vaatstra

Wetsartikelen: 35b SW 1956 en 35c SW 1956

RECHTSPRAAK

***Beroepsfout huisaccountant bij advisering bedrijfsopvolgingsfaciliteit.
Voortzettingsvereiste en faillissement.***

De huisaccountant van een familiebedrijf heeft de familie geadviseerd over de bedrijfsoverdracht van vader op zoon door schenking. Volgens de rechtbank heeft het kantoor gebrekkig geadviseerd door de familie er niet expliciet op te wijzen dat de bedrijfsopvolgingsfaciliteit voor de schenkbelasting (BOF) niet geldt als de onderneming binnen vijf jaar failliet gaat.

Het kantoor heeft zich voornamelijk geconcentreerd op de waardering van de aandelen en daarbij vooral gekeken naar de waarde van het eigen vermogen van de onderneming, zonder zich te bekommeren om het toekomstperspectief van het bedrijf. Hier had aandacht voor moeten zijn, zeker nu het ging om een bouwbedrijf, waar in zijn algemeenheid voor geldt dat de liquiditeitsbehoefte vrij hoog is. Bovendien waren er bij de advisering al concrete aanwijzingen dat het slecht ging met het bedrijf. De deskundige had eigen onderzoek moeten doen naar het toekomstperspectief en niet zomaar blind mogen varen op de informatie van de klant.

De vijfjaarstermijn zal in het advies weliswaar de revue zijn gepasseerd, maar uit niets blijkt dat de familie er uitdrukkelijk op is gewezen dat bij faillissement binnen vijf jaar er alsnog schenkbelasting zou worden geheven. De accountant is aansprakelijk voor een deel van de door de familieleden geleden schade.

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 08-08-2018

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2018:3816

Zaaknummer: C/05/317134

Rechters: M.A.M. Vaessen

Wetsartikelen: 35b SW 1956

RECHTSPRAAK

Bedrijfsopvolgingsfaciliteit en vastgoed-bv. Verhuur versus projectontwikkeling.

X erft (certificaten van) aandelen in A bv. A bv houdt zich bezig met ontwikkeling en verhuur van vastgoed (ongeveer 300 objecten) en heeft 42 medewerkers in dienst. In het kader van de bedrijfsopvolgingsfaciliteit (BOF, art. 35b e.v. SW 1956) is in geschil of A bv met haar gehele vermogen een materiële onderneming drijft, of alleen met het deel dat verband houdt met projectontwikkeling (art. 35c lid onder c SW 1956).

De veronderstelling van X dat de verhuuractiviteiten zodanige samenhang vertonen met de projectontwikkelingsactiviteiten, dat zij aan deze moeten worden toegerekend, is niet in overeenstemming met het arrest van de Hoge Raad van 17 maart 2017 (ECLI:NL:HR:2017:396).

X heeft voorts niet aannemelijk gemaakt dat de verhuurwerkzaamheden (al dan niet tezamen met de projectontwikkeling) onmiskenbaar ten doel hebben het behalen van een rendement dat het bij normaal vermogensbeheer opkomende rendement te boven gaat (ECLI:NL:HR:2010:BL0193 en ECLI:NL:HR:1994:ZC5731). A bv heeft geen rendementsdoelstellingen vastgelegd. Uit de omvang van de vastgoedportefeuille noch uit de kwaliteit van het personeel noch uit de wijze van financieren kan onmiskenbaar enig streven naar meer rendement door het verrichten van meerarbeid worden afgeleid. Uit het arrest van de Hoge Raad van 15 april 2016 (ECLI:NL:HR:2016:633) volgt niet iets anders. Een relatief omvangrijke vastgoedportefeuille kan op zichzelf al de inzet van een substantieel aantal goed gekwalificeerde medewerkers vragen bij normaal vermogensbeheer. De omvang van het personeelsbestand zegt op zichzelf dus niets over de vereiste meerarbeid. De financiering met vreemd vermogen boven een bepaalde grens komt ook geen zelfstandige betekenis toe bij de beoordeling of sprake is van meerarbeid of normaal vermogensbeheer.

Instantie: Rechtbank Noord-Holland

Datum uitspraak: 26-06-2018

ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2018:5635

Zaaknummer: 16/3544

Rechters: M.W. Koenis, B. van Walderveen en M.M. Verberne

Wetsartikelen: 35b SW 1956 en 35c SW 1956

RECHTSPRAAK

Vermoedelijk vals opgemaakt testament. Geen strafvorderlijk belang bij inbeslaglegging dochter, omdat haar erfrecht moet worden betwijfeld.

Dochter wordt ervan verdacht gebruik te hebben gemaakt van het vermoedelijk vals opgemaakt testament van haar moeder, waarin dochter tot enig erfgenaam is benoemd. In dat kader heeft de officier van justitie een bevel uitgevaardigd strekkende tot inbeslagneming van het tot de nalatenschap behorende registergoed in Frankrijk (art. 552rr Sv). Dochter verzet zich hiertegen met succes.

Als vast komt te staan dat de notaris het testament heeft opgemaakt terwijl moeder wilsonbekwaam was, dan is verbeurdverklaring van het krachtens erfrecht door dochter verkregen registergoed niet aannemelijk. Niemand kan immers erven op grond van een nietig testament (art. 3:34 BW), zodat dochter alsdan nooit rechthebbende op het registergoed is geweest. Of dochter uit anderen hoofde gerechtigd zou kunnen zijn, bijvoorbeeld als wettelijk erfgenaam of legitimaris, moet zeer worden betwijfeld. Het ligt immers voor de hand dat dochter, bij een veroordeling, van rechtswege onwaardig is om uit de nalatenschap voordeel te trekken (art. 4:3 lid 1 BW).

Het door de officier van justitie uitgevaardigd bevel zal moeten worden ingetrokken.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 28-08-2018

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2018:8263

Zaaknummer: 18/1418

Rechters: F.L.G. Geisel

Wetsartikelen: 3:34 BW en 4:3 BW

RECHTSPRAAK

Ouderlijke boedelverdeling en vervroegde opeisbaarheid vordering kind. Beroep op HR 14 juni 2016 afgewezen.

Vader overlijdt in 2014. In zijn ouderlijke boedelverdelingstestament (art. 4:1167 oud BW) uit 1989 heeft hij zijn zoon en dochter in de legitieme gesteld. De zoon vordert van de langstlevende (stiefmoeder) overlegging van administratieve stukken van de nalatenschap en uitbetaling van zijn erfdeel (2/9e deel van de nalatenschap).

Volgens de rechtbank heeft de zoon ten onrechte zijn zuster niet in rechte betrokken. Er is sprake van een ondeelbare rechtsverhouding, aldus de rechtbank, zodat de zuster moet worden opgeroepen om haar in de gelegenheid te stellen in deze procedure een standpunt in te nemen (art. 118 Rv).

Volgens de zoon is zijn vordering opeisbaar, hoewel het testament nog niet in opeisbaarheid voorziet. Onder verwijzing naar HR 14 juni 2016 (ECLI:NL:HR:2016:1271) brengt een redelijke belangenafweging mee dat stiefmoeder het erfdeel nu al uitbetaalt, aldus de zoon. Stiefmoeder is 78 jaar, heeft geen verzorgingsbehoefte en heeft in 1991 al van de intentie blijk gegeven dat zij niets van het erfdeel van de zoon zal overlaten.

Volgens de rechtbank heeft de Hoge Raad in 2016 niets beslist over de opeisbaarheid van de vordering van de legitimaris. De rechtbank ziet geen rechtsgrond om via een belangenafweging tot vervroegde opeisbaarheid te komen. De rechtbank houdt verder iedere beslissing aan.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 08-08-2018

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2018:7112

Zaaknummer: C/10/544721 / HA ZA 18-153

Rechters: J.C. Halk

Wetsartikelen: 118 Rv en 4:1167 oud BW

RECHTSPRAAK

Beroep op dwaling bij onterving afgewezen. Geen beweegreden in testament.

Moeder woont sinds 2012 bij dochter X in. Het contact tussen moeder en dochter Y verbreekt dan. In 2013 maakt moeder een testament, waarin zij dochter Y onterft en bepaalt dat Y giften moet inbrengen in de nalatenschap.

Na moeders overlijden in 2017 stelt Y dat het testament nietig is, wegens wilsontbreken (art. 3:34 BW). Moeder zou bij het opstellen van het testament dementerend zijn geweest. Daarnaast stelt Y dat het testament vernietigbaar is, omdat moeder uitging van de onjuiste veronderstelling dat Y grote schenkingen van moeder had ontvangen (onjuiste beweegreden, art. 4:43 lid 2 BW).

De rechtbank oordeelt om te beginnen dat Y haar rechten om het testament aan te vechten niet heeft prijsgegeven door beroep te doen op haar legitieme. Dit beroep moet veeleer geduid worden als het veilig stellen van de vervaltermijn van artikel 4:85 BW.

Het beroep van Y op artikel 4:43 lid 2 BW wijst de rechtbank af. Het testament vermeldt geen beweegreden voor de onterving, zoals artikel 4:43 lid 2 BW vereist. Dat moeder haar beweegredenen – schenkingen aan Y – heeft besproken met de notaris, is onvoldoende, aldus de rechtbank.

Een specialist ouderengeneeskunde zal worden gevraagd om de wilsbekwaamheid van moeder bij het testen te beoordelen.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 08-08-2018

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2018:7130

Zaaknummer: C/10/547799 / HA ZA 18-356

Rechters: J.C. Halk

Wetsartikelen: 3:34 BW, 4:43 BW en 4:85 BW

RECHTSPRAAK

Onverwachte schuld reden voor machtiging om als nog beneficiair te aanvaarden.

Erflater heeft zijn zuster en haar kind tot enige erfgenamen benoemd. Zij hebben de nalatenschap beneficiair aanvaard. Als de kinderen van erflaters overleden broer een vordering neerleggen, verzoeken de erfgenamen machtiging om de nalatenschap alsnog beneficiair te aanvaarden (art. 4:194a lid 1 BW). De claim van bijna 235.000 euro betreft een tussen deze kinderen en erflater gemeenschappelijk onroerend goed, waarvan de inkomsten jarenlang alleen door erflater zijn genoten.

De erfgenamen betwisten de claim. Dat sprake is van een schuld van de nalatenschap (art. 4:7 lid 1 onder a BW) staat dus nog niet vast. Dit staat een beroep op artikel 4:194a BW, gelet op de ratio daarvan, echter niet in de weg, aldus de kantonrechter. Uiteraard zal sprake moeten zijn van een claim die – in potentie niet volledig van iedere realiteitszin is gespeend en die op enige manier gerelateerd kan worden aan erflater of diens nalatenschap. In casu is daar sprake van. Bovendien bestaat het risico dat de nalatenschap ontoereikend is als de claim komt vast te staan. Dat acht de kantonrechter tezamen voldoende voor een beroep op artikel 4:194a lid 1 BW.

Het verzoek is tijdig gedaan. De erfgenamen hebben de nalatenschap weloverwogen zuiver aanvaard en de claim is rauw op hun dak gevallen. De erfgenamen hebben de claim pas ontdekt toen deze werd gesteld en hebben binnen drie maanden daarna de machtiging verzocht.

Voorts is sprake van een onverwachte schuld. De erfgenamen waren te goeder trouw toen zij de nalatenschap zuiver aanvaardden. Zij wisten van de onverdeelde eigendom, maar erflater had zijn zaken goed op orde en er waren geen moeilijkheden binnen de familie. De kinderen van de broer hebben pas na erflaters overlijden de mening postgevat dat zij recht hadden op compensatie. Tot die tijd gingen zij ervan uit, op basis van informele afspraken met erflater, dat erflater zijn aandeel in het gemeenschappelijke onroerend goed aan hen zou nalaten.

De machtiging kan dus worden verleend. Echter, de beneficiaire aanvaarding kan gevolgen

hebben voor andere schuldeisers van de nalatenschap. Als de claim komt vast te staan, zullen de legaten (schulden in de zin van art. 4:7 lid 1 onder h BW) niet (volledig) uit de nalatenschap kunnen worden voldaan. Dit maakt de legatarissen belanghebbenden in deze procedure. De kantonrechter zal hun reactie op het verzoek vragen en houdt tot die tijd elke beslissing aan.

Op 2 augustus 2018 heeft de kantonrechter de machtiging overigens definitief verleend (ECLI:NL:RBMNE:2018:4082).

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 03-07-2018

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2018:4081

Zaaknummer: 6704372 UT VERZ 18-4450

Rechters: A.M. Crouwel

Wetsartikelen: 4:7 BW en 4:194a BW

RECHTSPRAAK

Schenkeningen ouders-kinderen. Grote schenking (jubelton) doet geen afbreuk aan moeders renteverplichtingen uit eerdere papieren schenking.

Moeder heeft in 1995 aan haar twee kinderen papieren schenkingen gedaan. De rente die zij jaarlijks hierover verschuldigd werd (850 euro), heeft moeder niet betaald. In 2014 heeft moeder ieder kind 100.000 euro geschonken.

In 2016 vordert kind X betaling van de achterstallige rente over de papieren schenking over de laatste vijf jaren. Dit bedrag betaalt moeder onder protest. In deze procedure vordert moeder de rentebetaling tevergeefs terug.

Volgens moeder zijn de schenkingen in 2014 – door novatie of schuldomzetting – in de plaats gekomen van de schuldigeringen in 1995. Moeder zou de schenkingen in 2014 niet hebben gedaan als zij zich toen de renteverplichtingen uit 1995 had gerealiseerd. Volgens het hof is geen sprake van novatie of schuldomzetting en het neemt daarbij in aanmerking dat de schenkingen in 1995 en 2014 geheel anders zijn vormgegeven. Het betoog van moeder komt erop neer dat partijen in 2014 hebben gedwaald. Een op basis van artikel 6:228 BW of artikel 6:230 BW gebaseerde vordering tot vernietiging of wijziging van de schenking uit 2014, heeft moeder echter niet ingesteld.

Volgens moeder heeft X haar recht verwerkt. X heeft lange tijd geen aanspraak gemaakt op de rente en heeft bij aanvaarding van de schenking in 2014 moeten begrijpen dat moeder daarna onvoldoende liquide middelen overhield om de rente te kunnen voldoen. Volgens het hof is van rechtsverwerking geen sprake. Bij moeder is niet het gerechtvaardigde vertrouwen gewekt dat X de rente niet meer zou vorderen.

Volgens moeder is het, mede gelet op de schenkingen in 2014, naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar dat X de rente vordert (art. 6:248 lid 2 BW). Ook hierin volgt het hof moeder niet. Het hof wijst er wederom op dat de schenkingen in 1995 en 2014 geheel anders zijn vormgegeven en dat de jaarlijkse renteverplichting van betrekkelijk geringe omvang is ten opzichte van de schenkingen in 2014, waarvan de hoogte kennelijk

mede is ingegeven door de fiscale mogelijkheden van dat moment (jubelton).

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 28-08-2018

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2018:3636

Zaaknummer: 200.232.067_01

Rechters: I.B.N. Keizer, M.G.W.M. Stienissen en R.J.M. Cremers

Wetsartikelen: 7:175 BW, 6:228 BW en 6:230 BW

RECHTSPRAAK

Erflater wilsonbekwaam bij het testen. Testament nietig.

Erflater benoemt in zijn testament van januari 2015 familielid X tot enig erfgenaam. In december 2015 wijzigt hij zijn testament en benoemt hij een vriendin van zijn overleden broer (Y) tot enig erfgenaam.

Na erflaters overlijden legt X conservatoir beslag op erflaters bankrekeningen en roerende zaken. Volgens X was erflater bij het opstellen van het tweede testament wilsonbekwaam, waardoor dit testament nietig is (art. 3:34 lid 2 BW). X overlegt een rapport van een neuroloog van het Alzheimercentrum van het VUmc, opgesteld na erflaters overlijden, waarin concludereerd wordt dat het uiterst onwaarschijnlijk is dat erflater bij het testen in staat was de testamentwijziging te overzien. Met deze voldoende onderbouwde medische verklaring die X's stelling ondersteunt, heeft X aan zijn stelplicht voldaan dat erflater leed aan een geestelijke stoornis die een redelijke waardering van de bij het testament betrokken belangen belette (vgl. HR 9 september 2016, NJ 2016/408). De rechtbank verklaart voor recht dat het tweede testament nietig is.

De conservatoire beslaglegging is overigens van rechtswege vervallen, doordat X niet tijdig heeft voldaan aan de voorwaarde waaronder het verlot tot beslag was gegeven, namelijk het instellen van een vordering tot voldoening van een geldvordering. X heeft daarentegen om een verklaring voor recht gevraagd.

Instantie: Rechtbank Noord-Holland
Datum uitspraak: 22-08-2018
ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2018:7281
Zaaknummer: C/15/259001 / HA ZA 17-366
Rechtters: E.C.M. van Mierlo
Wetsartikelen: 3:34 BW

RECHTSPRAAK

Meerderjarigenbewindvoerder krijgt eenmalige machtiging voor grote schenking. In lijn met traditie van kleine schenkingen.

Zoon X vraagt als meerderjarigenbewindvoerder van zijn moeder (langstlevende ouder) machtiging voor een schenking aan X zelf uit het bewindvermogen van 100.000 euro (art. 1:441 lid 2 onder a BW). De kantonrechter wees de machtiging af, bij gebreke van de volgens de 'Aanbevelingen meerderjarigenbewind' van het LOVCK&T vereiste schenkinstraditie. Het hof acht wel een schenkingstraditie aanwezig en wijst de machtiging eenmalig toe.

Sinds 2008 schonken de ouders van X hem jaarlijks het voor de schenkbelasting vrijgestelde bedrag. Toen de omstandigheden daarvoor aanleiding gaven, schonk vader aan X eenmalig bijna 100.000 euro, ter aflossing van de hypotheekschuld van X.

De thans voorgenomen schenking sluit volgens het hof aan op die traditie en het hof acht deze in lijn met de ideeën en gevoelens van (vader en) moeder. Haar belangen worden door de schenking niet geschaad. Daarbij neemt het hof in aanmerking dat moeder 95 jaar is en dat door de verkoop van haar woning ruimschoots liquiditeiten beschikbaar zijn en blijven.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 07-08-2018

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2018:7270

Zaaknummer: 200.236.226/01

Rechters: E.B.E.M. Rikkaart-Gerard, M.A.F. Holtvluwer-Veenstra en C. Koopman

Wetsartikelen: 1:144 BW en 7:175 BW

RECHTSPRAAK

Kind heeft nalatenschap moeder zuiver aanvaard en moet haar OBV-schuld voldoen. Niet onaanvaardbaar. Verjaringstermijn twintig jaar.

Moeder overlijdt in 2006. Zij heeft een zoon tot enig erfgenaam benoemd. Een dochter heeft ze ontferd. Vader is eerder overleden. Door zijn ouderlijke boedelverdelingstestament (OBV, art. 4:1167 oud BW) heeft dochter een vordering op moeder gekregen. Na moeders overlijden spreekt dochter haar broer aan voor betaling van haar vordering.

Volgens het hof is de vordering van de zuster niet verjaard. Het betreft een schuld wegens overbedeling door de eenzijdige rechtshandeling van vader (testament). De schuld vloeit niet voort uit een overeenkomst tussen de erfgenamen, zodat artikel 3:307 BW niet van toepassing is. De rechtsvordering van de zuster tot voldoening verjaart door verloop van twintig jaar (art. 3:306 BW). Deze verjaringstermijn is bij moeders overlijden aangevangen (art. 3:313 BW).

Broer stelt dat hij beneficiair heeft aanvaard en daarom niet met zijn eigen vermogen aansprakelijk is voor de schulden van moeders nalatenschap (art. 4:184 lid 2 onder a BW). In een procedure tussen de broer en de (benoemde) wettelijk vereffenaar van de nalatenschap, is in 2013 door een kantonrechter overwogen dat de broer door gedragingen zuiver heeft aanvaard, voordat hij koos voor beneficiaire aanvaarding (art. 4:192 lid 1 BW). Volgens de broer kan zuster zich niet op dit vonnis beroepen, omdat zij daarbij geen partij was. Het hof is het – anders dan de rechtbank in eerste instantie, ECLI:NL:RBMNE:2015:642 – eens met de broer. Het gezag van gewijsde geldt slechts tussen partijen of hun rechtverkrijgenden onder algemene of bijzondere titel (art. 236 Rv). En het vonnis uit 2013 is geen constitutief vonnis met derdenwerking.

Volgens het hof heeft de broer de nalatenschap door gedragingen zuiver aanvaard (art. 4:192 lid 1 BW, tekst 2006). Hij heeft 6.000 euro uit de nalatenschap ontvangen door, naar eigen zeggen, een overboeking door de meerderjarigenbewindvoerder van moeder. Door dit bedrag te ontvangen en onder zich te houden, heeft hij als heer en meester over de nalatenschap beschikt.

Moeder heeft in haar testament verklaard aan dochter een voorschot op de erfenis (van vader)

te hebben betaald. Deze eenzijdige verklaring is, gelet op het ontbreken van andere aanknopingspunten, onvoldoende om aan te nemen dat moeder de schuld aan zuster al heeft voldaan.

De broer stelt tevergeefs dat het onaanvaardbaar is (art. 6:2 BW, art. 6:248 BW) dat hij de vordering van zijn (onterfde) zuster moet voldoen, terwijl hij zelf niets uit moeders nalatenschap ontvangt. Bij de vaststelling van wat redelijkheid en billijkheid eisen, moet ingevolge artikel 3:12 BW rekening worden gehouden met algemeen erkende rechtsbeginselen, met de in Nederland levende rechtsovertuigingen en met de maatschappelijke en persoonlijke belangen die bij het gegeven geval zijn betrokken. Wat betreft de persoonlijke belangen van partijen geldt dat de zuster belang heeft bij betaling en de broer belang heeft bij het niet hoeven betalen. Alleen al omdat de broer het in eigen hand heeft gehad zijn persoonlijk belang te dienen door de nalatenschap te verwerpen of (tijdig) beneficiair te aanvaarden, is toewijzing van de vordering van de zuster naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet onaanvaardbaar.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 14-08-2018

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2018:7342

Zaaknummer: 200.176.188

Rechters: J.H. Lieber, M.L. van der Bel en M.H.H.A. Moes

Wetsartikelen: 3:12 BW, 3:307 BW, 3:313 BW, 4:1167 oud BW, 4:184 BW, 4:192 BW, 6:2 BW, 6:248 BW en 236 Rv

RECHTSPRAAK

Inbreng door erflaatster in buitenlandse familiestichting telt mee voor legitieme.

Moeder overlijdt in 2008 ongehuwd. In haar testament uit 2003 heeft zij kinderen Y en Z tot enige erfgenamen benoemd. Kind X krijgt een geldlegaat 'ter grootte van zijn legitieme portie'. Het Nederlandse erfrecht is op de nalatenschap van toepassing. In 2007 heeft moeder ruim 3 miljoen euro ingebracht in een Liechtensteinse stichting. Volgens het stichtingsreglement is moeder zelf de eerste begunstigde van het stichtingsvermogen (Erstbegünstigung). Na haar overlijden zijn X en Y ieder voor de helft begunstigden (Nachbegünstigungen). Na moeders overlijden is de berekening van het geldlegaat aan X onderwerp van geschil.

Het hof geeft eerst twee overwegingen van algemene aard.

Ten eerste is het hof van oordeel dat de zinsnede 'ter grootte van zijn legitieme portie' is op te vatten als (art. 4:46 lid 1 BW) 'ter grootte van hetgeen X ten aanzien van zijn legitieme portie tekort zou komen, als het geldlegaat zelf niet was gemaakt', zoals Y en Z ook voorstaan. De berekening is dus niet, zoals X stelt, geabstraheerd van hetgeen X bij leven of bij dood van moeder mocht hebben verkregen.

Ten tweede wijst het hof op het uitkeringsverbod van artikel 2:285 BW. Daardoor ontbreekt in het Nederlandse recht in de wettelijke regeling van de legitieme portie een specifieke bepaling voor een situatie als de onderhavige, waarin erflaatster een bedrag in een stichting naar buitenlands recht heeft ondergebracht, terwijl aanvankelijk erflaatster zelf de exclusieve begunstigde van de stichting was en na haar overlijden X en Y. Bij de berekening van hetgeen X als legitimaris tekortkomt, welke berekening nodig is om de grootte van het legaat te berekenen, behoeft derhalve de wettelijke regeling van de legitieme portie in zodanige mate aanpassing aan het buitenlandse element van het te beoordelen geval, dat de ratio en de opzet ervan tot hun recht komen.

X verzet zich tegen het oordeel van de rechtbank dat het door moeder in de stichting ingebrachte bedrag niet als schenking meetelt voor de legitimaire massa. Volgens het hof heeft X niet inzichtelijk gemaakt dat er geen onmiddellijk verband zou bestaan tussen het

ingebrachte bedrag en de omstandigheid dat moeder aanvankelijk de exclusief begunstigde van de stichting was en na haar overlijden X en Y dat zijn geworden. Het hof kan daarom X niet volgen in zijn redenering dat sprake zou zijn van een schenking aan de stichting.

Met het oog op de berekening van het geldlegaat overweegt het hof dat – mede gelet op genoemde aanpassing in verband met artikel 2:285 BW – de som van de waarden van de Nachbegünstigungen ten behoeve van X en Y naar de sterfdag van moeder in aanmerking is te nemen, terwijl voor de berekening van hetgeen X ten aanzien van zijn legitieme portie tekortkomt, de Nachbegünstigung te zijnen behoeve als een in zijn belang gemaakt legaat naar de waarde van de sterfdag van moeder is te behandelen.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 04-09-2018

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2018:7927

Zaaknummer: 200.172.713/01

Rechters: W. Breemhaar, M.E.L. Fikkers en O.E. Mulder

Wetsartikelen: 2:285 BW en 4:46 BW